

**J. Górecki, M. Łastowiecki, J.
Wrzesiński, K. Żurowska**

**Ostrów Lednicki, gm. Łubowo, woj.
poznańskie, st. 1 - gród, st. 2 -
podgrodzie**

Informator Archeologiczny : badania 22, 106-107

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

antropomorficznej. W czasie badań nie uzyskano jednoznacznych danych odnośnie chronologii badanego wycinka wału.

Materiały z badań przechowywane są w siedzibie WOA-K w Trzebnicach pod Leszmem.
Badania będą kontynuowane.

▬ Lubiąż, gm. Wołów, woj. wrocławskie - patrz późne średniowiecze.

**Lubienko, gm. Tarnowiec,
woj. krośnieńskie (kopiec A),
st. 1**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Małopolski w Krakowie

Badania prowadził dr Paweł Valde-Nowak, uczestniczyła mgr Anna Tyntec. Finansował WKZ w Krośnie i ZAM I IKM PAN. Pierwszy sezon badań. Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe, ślady osadnictwa prahistorycznego.

Stanowisko jest znane dzięki odkryciom mgr Anny Szalapatowej z 1972 r. Przedmiotem opisywanych badań był jeden z dwóch dużych (średnica ok. 11 m) kurhanów, oznaczony IIterą A. W stropowej części nasypu rozpoznane zostały dwa wtórnie wkopane wczesnośredniowieczne groby ciałopalne, pozostające w układzie stratygraficznym. Pod nasypem odkryty został rozległy (6 x 7 m) płat warstwy ze śladami ciałopalenia, otoczony rowkiem na planie prostokąta. Na inwentarz zabytków ruchomych składa się kilkanaście fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej oraz trzy fragmenty naczyń nawiązujących do kultury ceramiki sznurowej.

W trakcie badań wykonane zostały też dwa szurfy geologiczne poza wykopem głównym. W obrębie tej samej formy terenu (wierzchołkowa garbu Pogorza Jasielskiego) zinventaryzowane zostały cztery niewielkie nasypy - prawdopodobnie groby kurhanowe z wczesnego średniowiecza.

Badania będą kontynuowane.

▬ Mała Nieszawka, gm. Wielka Nieszawka, woj. toruńskie - patrz późne średniowiecze.

**Opatów,
woj. tarnobrzeskie,
st. Żmigród - kościół i klasztor Bernardynów**

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Tarnobrzegu

Badania prowadził mgr Marek Florek. Finansował BBiDZ w Tarnobrzegu i UMIG Opatów. Osada wczesnośredniowieczna X - X w. kościół parafialny 1 poł. XI - 2 poł. XII w. od 1472 kościół i klasztor Bernardynów.

Badania miały ograniczony zasięg i związane były z prowadzeniem nadzorów nad odkrywkami budowlanymi przy fundamentach kościoła i klasztoru, ponadto miały zweryfikować wyniki przeprowadzonych wcześniej badań radarowych. Wykonano ogółem 22 wykopy, w których odsłonięto mury fundamentowe pochodzące z różnych faz istnienia kościoła i klasztoru. Najstarsze odkryte relikty murów można datować najpewniej na XV w. Nie natrafiiono na żadne pewne pozostałości romańskiego kościoła.

Warstwa kulturowa sięgająca 3 m niżej zawierała materiały głównie z XV - XVIII w. Fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej były bardzo nieliczne i na złożu wtórnym. Może to wskazywać, że przed budową kościoła i klasztoru Bernardynów ok. 1472 r. istniejący wcześniej kościół parafialny rozebrano a teren zniwelowano.

Dokumentacja i materiały w BBiDZ w Tarnobrzegu.

Badania będą kontynuowane w przypadku rozpoczęcia prac remontowo-konserwatorskich przy kościele.

**Ostrów Lednicki, gm. Lubowo,
woj. poznańskie,
st. 1 - gród,
st. 2 - podgrodzie**

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Badania prowadzili: mgr J. Górecki, mgr M. Łastowiecki, mgr J. Wrzesiński (autor sprawozdania), oraz doc. dr hab. K. Żurowska z zespołem IHS UJ. Wały grodowe, podwale, przedwale, kaplica pałacowa, przyczółek mostu wschodniego.

Stanowisko 1.

Wykop 1/83. Badania są kontynuacją badań z lat poprzednich. Prowadzono prace na odcinkach E i F (partia południowa wyspy - na zewnątrz grodu). Wykop 1/83 założony po

południowej stronie kaplicy pałacowej biegnie na południe aż do brzegów Jeziora. Podzielony jest na odcinki od A do F. Odcinki A i B to "korony" wałów, C - skłón zewnętrzny wału młodszego, D - podnóże, E i F - partia zewnętrzna grodu od podnóża do brzegów Jeziora.

Na odcinku E, ok. 10 m od obecnej podstawy wału, w warstwie wiórów, odpadków drewna i piasku zalegały fragmenty belek dranic (max. dł. 2,20 m). Pod tą warstwą (miąższości 10 cm) opadającą nieznacznie ku południowi wystąpiły dwie dalsze warstwy drewna zalegające w szarym piasku. Konstrukcja ta założona została na pierwotnej krawędzi wyspy. Ok. 50 cm od tego układu na stromo opadającej warstwie piasku z łem, wśród wiórów i odpadków drewna zalegała belka o średnicy 30 cm i dł. 270 cm. W odległości 40 cm od jej obu końców posiadała wycięcia o głębokości 10 cm i szerokości 20 cm. Jej jedna powierzchnia była silnie zwęglona.

Na odcinku F (jego krawędź północna jest w odległości ok. 3,5 m od obecnego podnóża wału) na przestrzeni ok. 4 m wystąpiła warstwa brunatno-czarnej próchnicy o miąższości 2 - 5 cm. Przy jej południowym krańcu wystąpiły dwa fragmenty belek (długości 70 i 100 cm, ułożone w przybliżeniu równolegle) o przebiegu N-S w odległości 60 - 70 cm od siebie. Belki te zalegają w szarym żwirze, a ich południowe końce przykrywa brunatno-szara ziemia z dużą ilością kamieni. Kamienie występują na przestrzeni o szerokości ok. 3 m, a ich południowa granica (stanowią ją wyjątkowo duże kamienie dochodzące do średnicy 50 cm) biegnie po linii SW - NE. Pod tą warstwą wystąpiły jeszcze dwie warstwy mniejszych kamieni.

Na podstawie ceramiki chronologię omawianych konstrukcji można określić na fazy D - E wczesnego średniowiecza.

Prowadzono także eksplorację warstw zasypiskowych (niwelacyjnych?) na odcinku B (korona wału młodszego grodu).

Wykop 2/88. Ar. 4N1W, ćw. B, ar 5N1W, ćw. D.

Celem badań u podnóża wału północnego, obok określenia chronologii i stratygrafii tej części grodu, była próba powiązania warstw wnętrza grodu z warstwami wału, oraz uchwycenie zabudowy. Na arze 5N1W (wykop o wymiarach 5 x 2 m) wyeksplorowano 2 warstwy: I - darni (miąższość 65 - 77 cm), gdzie tuż pod stropem na całej powierzchni wystąpił "bruk" kamienny (miejscami można wyróżnić dwa jego poziomy). Obok licznych fragmentów ceramiki i kości wystąpiły 4 fragmenty przedmiotów żelaznych i pojedyncze grudki żelaza. Chronologię tej warstwy można określić na fazę E - F.

W warstwie II wyróżniono m. in.: 3 paleniska. Zawartość kulturową, obok licznych fragmentów ceramiki i kości, stanowiły grudki żuźla żelaznego, kościana okładzina grzebienia, 4 przedmioty żelazne, oraz łuski rybie i muszle. Chronologię tej warstwy określić można na fazę E wczesnego średniowiecza.

Prace prowadzone w obrębie aru 4N1W są kontynuacją badań z lat poprzednich. Prowadzono eksplorację w obrębie 5 warstw wybierając je do płaszczystego calca. W obrębie tych warstw wystąpiły m. in.: paleniska, przebarwienia, fragmenty budynku zrębowego, gliniane klepisko.

Na uwagę zasługuje intensywnie użytkowana warstwa X zalegająca nad warstwą niwelacyjnego piasku i warstwą nadealcową, w której obok ceramiki wczesnośredniowiecznej znajdowała się także pradziejowa. Warstwę X wiązać można z okresem funkcjonowania kościoła grodowego. Materiał zabytkowy tej warstwy stanowiły szydła kościelne, ciężarki ołowiane, przęślik gliniany, fragment szkła, brązowy pierścionek i paciorek szklany, bryłki żelaza i bryłki żuźla szklanego.

Niezwykle liczny materiał ceramiczny z tej warstwy reprezentuje formy X i XI w.

W ramach opracowywania lednickiego kompleksu pałacowego prowadzono badania archeologiczno-architektoniczne, o charakterze weryfikacyjnym, w kaplicy pałacowej. Wykonano 8 sondazy założonych przy zewnętrznych partiach murów oraz wewnątrz kaplicy. W wyniku tych badań stwierdzono m. in. różnice w głębokości posadowienia fundamentów; fundamenty absydy posadowiono głębiej niż fundamenty obejści. W dolnych partiach fundamenty spajane są gliną, w wyższych zaprawą wapienną. Wewnątrz kaplicy w obejściu południowym odkryto niewielkie zagłębienie w posadzce zinterpretowane jako basen chrzcielny. Zajmuje on całą środkową część obejścia południowego. Basen o planie w przybliżeniu prostokątnym z dwoma "skrzydełkami" (w przybliżeniu ćwiartki koła) zagłębiony jest w najstarszej posadzce ok. 10 - 15 cm. Jego najdłuższa północna krawędź ma długość 4,5 m, a szerokość w partii środkowej ok. 1,80 m.

W chwili obecnej można wyróżnić trzy fazy funkcjonowania kaplicy, a moment jej powstania określić ogólnie na 2 połowę X w.

Stanowisko 2.

Kontynuowano badania mostu wschodniego (przyczółek zachodni, wyk. 1/87). Eksplorowano warstwę IIc przypuszczalnie związaną z drugą fazą mostu (wstępna chronologia - 2 poł. XI w.). Odkryto dalsze elementy konstrukcji mostu.

W celu uchwycenia drogi prowadzącej do mostu założono wykop (wykop 1/88) o wymiarach 10 x 5 m na przedłużeniu osi mostu w głąb wyspy. Na relikty mostu nie natrafiono. Odkryto warstwę użytkową z faz D - E. wcz. śr.

Materiał i dokumentacja z badań znajdują się w MPP na Lednicy.